

АДАПТАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Коба Олена Вікторівна

кандидат технічних наук, доцент,

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

Для забезпечення ефективного ведення бойових дій важливим є подальший розвиток економіки держави як у сфері оборонної промисловості, так і в інших галузях. Тому актуальним завданням сьогодення є відновлення зруйнованих виробничих потужностей, відбудова міст, повернення в країну кадрового потенціалу.

Для того щоб план відновлення України, був дієвим і спрямованим на перспективу, варто врахувати позитивний досвід та певні прорахунки, про які свідчить історія міжнародного відновлення.

Для відбудови країни після війни, перш за все, потрібно сформувати капітал. Значну роль при цьому відіграє фінансова грантова та гуманітарна допомога іноземних партнерів. При цьому, як свідчить міжнародний досвід, успіх відновлення залежить не стільки від розміру фінансування, скільки від ефективного управління фінансами [1]. Адже саме корупція стала на шляху успішної відбудови окремих країн, оскільки призвела до втрати довіри партнерів. Зокрема, Ірак, отримавши понад \$94 млрд від міжнародної спільноти, не зміг їх ефективно використати і досі бореться з наслідками війни. В той же час Фінляндія, де дуже низький рівень корупції, орієнтуючись лише на власні сили, не маючи фінансової підтримки за планом Маршалла після другої світової війни, стала членом ЄС та планує вступ до НАТО.

По-друге, успішній відбудові сприяє її організований та комплексний характер, адже неможливо відновити виробництво в певному регіоні, не подбавши про створення належної інфраструктури для працівників, що будуть його забезпечувати.

В цьому контексті важливим є розробка програми чи плану відновлення, що має бути закріплений письмово у вигляді певного нормативно-правового документу із зазначенням конкретних заходів, рішень, пріоритетів, ресурсів, виконавців, завдань тощо. Такого, яким, наприклад, були план Маршалла, план Моне, план Гірша.

По-третє, для управління й координації процесів відбудови необхідно створити новий орган влади з усіма необхідними повноваженнями. Це дозволить сконцентрувати керівництво і контроль

й сприятиме належному використанню коштів та досягненню визначених цілей.

Організуючи процеси відбудови, не варто нехтувати також якістю моніторингу і оцінки завданих збитків. Адже міжнародний досвід свідчить, що більшість країн недооцінили масштаби руйнувань [2].

Процес відбудови обов'язково має орієнтуватися не на відновлення теперішнього, а на створення майбутнього. Для цього важливе значення мають інвестиції в науку, технології, освіту, креативні індустрії, оскільки це забезпечить подальший розвиток держави. Так, Боснія і Герцеговина, отримуючи міжнародну допомогу ООН, Європейського Союзу та Всесвітнього банку, спрямовувала її на програми розвитку країни, що сприяло створенню в цій країні стабільного та процвітаючого суспільства.

Прикладом досягнення значного економічного розвитку після війни, завдяки формуванню сприятливого інвестиційного середовища є Сінгапур [3]. Цій країні вдалося шляхом зниження податків, введення спрощених умов для створення підприємств стимулювати активну участь міжнародних інвесторів у відновленні. При цьому значна увага була зосереджена на розвитку освіти, створенні сучасних навчальних закладів, що здійснювали інноваційні наукові дослідження.

Спрямованість на розвиток галузей високої доданої вартості: електроніки, біотехнологій, фармацевтики та фінансових послуг, забезпечила стабільний розвиток країни та її конкурентоспроможність на світовому ринку. Зовнішній ринок став важливим джерелом доходів для цієї країни. Важливо відзначити, що для стимулювання економічного зростання й підвищення привабливості для бізнесу та іноземних інвестицій в Сінгапурі була здійснена реформа системи оподаткування і здійснені заходи для зниження рівня корупції.

Розвиток високотехнологічних галузей, експортно-орієнтований підхід та інвестиції в людський капітал дали змогу Південній Кореї досягти значного економічного розквіту та зайняти лідируючі позиції на світовому ринку. Основними стратегічними напрямками відновлення в цій країні стало підвищення рівня освіти, створення промислових парків, залучення іноземних технологій, зміна системи оподаткування.

Вивчення досвіду післявоєнного відновлення Німеччини, Японії, Фінляндії, Південної Кореї, Іраку, Боснії і Герцеговини, Хорватії, Афганістану, В'єтнаму свідчить, що єдиного алгоритму відбудови не існує, кожна країна застосовувала власні стратегії. Проте можна виокремити напрямки, які зробили їх успішними для формування ефективного плану відновлення України: стимулювання залучення іноземних інвестицій, реформування системи оподаткування з метою її орієнтації на розвиток бізнесу, впровадження жорстких антикорупційних заходів, інвестування в освіту і технології.

Список використаних джерел:

1. Мигаль М. Досвід відновлення країн: чого може навчитися Україна. URL: <https://iaa.org.ua/articles/dosvid-vidnovlennya-krayin-chogo-mozhe-navchytysya-ukrayina/> (дата звернення: 20.02.2024).
2. Коссе І. Не лише стіни. Як відбудувати Україну: міжнародний досвід. URL: <https://rpr.org.ua/news/ne-lyshe-stiny-yak-vidbuduvaty-ukrainu-mizhnarodnyu-dosvid/> (дата звернення: 20.02.2024).
3. Дука А.П., Старченко Г.В. Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління*. 2022. № 6. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-03-06/2022-6-03-06> (дата звернення: 20.02.2024).